

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, irányczikkek, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

Kik vessék bõ a' vetetlenül maradt földeket? Hálaérzettel olvastam a' Honvéd 94-dik számában amaz órködve gondoskodó kormányi intézkedést, miszerint rendelet ment a' törvényhatóságok elöljáróinak, hogy ők a' gazda és kéz nélkül maradt termõföldeket felügyeletök alá vévén, szántassák, vettessék, miveltessék 'stb. De látván, hogy a' szántás, vetés, miveltetés álladalmi költségen szándékoltatik, legyen szabad el nem hallgatnom, mily nagyon féltem én amaz idves intézkedésnek a' végrehajtó kezek közötti füstbe menetelét. Nem tudom ugyan, tettek-e már és minõ lépéseket az illetõ törvényhatósági elöljárók azon rendelet következtében, de van egy a' mit tudok, az, hogy ha álladalmi költségen lesz a' szántás, vetés, miveltetés, meg fognak eredni nem sokára mindenfelõl a' sok pénzkérések, és folynak mint nõttõn nõvõ áradat keresztül az egész éven, elsepréssel fenyegetendõk az álladalom pénztárát. 'S elvégre mi lesz az eredmény? A' százazerekre menendõ költségek után méltán várható szép termések helyett, egy legio panasz, ellátva ha kell akármennyi bizonyítvánnyal is arról: hogy itt szárazság, amott esõ, itt egy, amott más baj meggállák a' termést. Miért állok elé ezen baljóslattal? Azért, mert azok között, kik a' szántás-, vetés-, miveltetésre kellõ pénzekeket kezelnék, a' nagyobb résznél az erkölcsi 's a' közügy iránti érzet sokkal gyarlóbb, mintsem az õnérdék csábjaival tusában a' közügy iránti dialát remélni lehessen; 's még azért is, mert ha netalán a' munkáltatás költségei vádmentesen kezeltenének is, de a' munkát végbeviendõ nép erkölcsének zerus körüli állása meghiusítja a' jó intézkedés kívánt sikerét, mert látván a' nép, hogy tõle függ milyen árat szabjon munkájáért, a' midõn egyfelõl méltatlan nagy fizetést követelne, a' mint tette azt már tavaly 's teszi jelenleg is, másfelõl még is megtartja a' robotos tempót: immel ámmal rosszszul dolgozik, nem tartván érdekében állónak jobban dolgozni, mi miatt az álladalomnak számtalan ezerekbe kerülne a' sok rossz munka 's a' rossz termés. Mihez képest igénytelen véleményem

nyem a' volna:

Minden helységet, melynek határában vetetlen földek találtak tulajdonosaik által felhagyatva, sõt a' tózsomszéd helységeket is, hol vagy nincsenek, vagy kevesebb vetetlen földek vannak, megyei tisztek által mentõl elébb felszólítani 's reábirni, hogy:

Akár egész helységek, akár vállalkozó egyesek egy évi haszonbérbe vegyék ki a' vetetlen földeket.

Vagy ha pénzbeli haszonbérlestõl idegenkednének akkor elkellene próbálni a' terménybeli haszonbér fizetést vagy részibe adást felibe, harmadába vagy negyedibe helybeli 's egyéb az egyezkedéskor felõtllõ körülmények szerint. Ugy a' pénz mint a' terménybeli haszonbér a' föld tulajdonossáknak hagyatván, ha él vagy nincs compromittálva, másként az álladalomnak. De mindenik esetében ezen önkéntes haszonbéri egyezkedésnek, egyik cél a' levén, hogy a' földek megmiveltetése semmi költségébe ne kerüljön az álladalomnak, másik még multhatlanabb cél, hogy a' földek valóssággal és illõleg megmiveltessenek nem pedig kiadatván ne talán valami csekély haszonbérbe mivetlenül hagyatva legelõnek használtassanak: nem csak felelõségére biznám a' törvényhatósági elöljáróknak, hogy a' szándékolt költségtelen természet multhatlanul kieszközöljék, hanem a' vetések bevégezéseig minden 15 nap mulva kimutatató tudósítást küldjenek arról a' mi az alatt a' bévetendõ földekkel történt.

Ha pedig önkéntes egyezkedés útján sehogysikerülhetne a' vetetlen hagyott földek bevetetése 's kellõ megmiveltetése, ekkor bizonyára jogának kell lenni az álladalomnak kényszeritõleg fellépni 's meghatározni, hogy a' törvényhatóságok elöljárói a' vetetlen hagyott földeket a' helybeli és olyan tózsomszéd faluknak, melyeknek határiban nincsenek vetetlen földek, népességi arányban osztassák ki, harmadában szántani, vetni, megmiveltetni, betakarítani kényszerítsék a' helységeket megszerezvén ez esetben álladalmi költségen a' földek mivolta 's az idõ haladta szerént biztosnak

hihető elvetendő magvakat. A' mivelők által betakarított termés az álladalom, a' jóság tulajdonosa 's a' munkát tett helység közt három egyenlő részre felosztatván jónak látnám a' helységi harmadot úgy az álladalmi harmadnak felit takaréknak magtár megkezdésére fordítani, a' másik felével ezen álladalmi harmadnak aként igyekezném lehető legjobb termés kieszközlését biztosítani, hogy a' munkát tevő helység jegyzőjének és a' bírónak szoros felelet terhe alatti kötelességévé tenném felügyelni, hogy a' helységekre kiosztott földek megművelésében semmi hanyagság, elmulasztás, hiba, visszaélés ne történjék 's hibátlan eljárások jutalmul vennék az álladalmi harmad felét egymás közt egyenlőleg elosztva. S.

Sz. Udvarhely, maj. 1. Gyönyörű napra viradánk fel: a' természet a' szárazon lefolyt április utolsó napjaiban megöntözvén a' szomju földet 's növényeket, a' föld zöld bársonya burjadtan emelte föl fejét 's a' fák lombokkal gyönyörködttetik szemünket; muzsika ébresztett föl 's keblünkről leszállt a' honfium aggály malomköve; nemcsak szabadon, de vigan is lélekelünk, tegnap hozzánk is elhatván a' Budapest visszavételének bizonyos tudomása. Sokaknak azért is vig volt e' nap reggele, mert a' székben ma léptek hivatalba a' magyarországi lábra rendszerezett tisztviselők; másoknak meg, hogy a' három törvényhatósághól még Heydte császári vezér által egyesített Udvarhely város is mára választotta meg az új törvény szerint egész tisztikarát, 's ki hivatalba esett, tudjuk nem búsult mára; mi pedig örültünk, hogy a' magyar törvény szerint tisztújíthatunk 's hogy a' város közönsége előre elhatározta volt 's meg is tartotta, miként apa és fiu, vő és ip, testvér és sógor együtt nem fognak hivatalt viselhetni és a' kijelölést is úgy kellett tenni; még nagyobb örömnünk volt, hogy a' volt Erdélynek mételje, a' vallásokra tekintés nem fordult elő, hanem a' szerint, a' mint több szótat nyert valaki, valására nem tekintve, hivatalba lépett. Politicai vallásra tán inkább kellett volna tekinteni, de a' város azt sem tette: a' kijelölésbe bétettek olyat is, ki tiszt korában maga lábán, de más fején járt, 's a' Heydte bójöttekor igen buzgó volt a' fegyverek 's más löszerek kiadásában; és nem csak a' kijelölésbe tették bé, de nagyszépséggel tanácsosnak is megválasztották azt, kit Heydte idejében igen elkapott volt a' ló, az unio barátit gúnykaczagta, boszszankodott, hogy Heydte az unio, nemzetörködött, táborozott tanárokat, 's egyik ilyen ref. papot el nem fogatta, és magaelfogatni fenyegetőzött; tanácsgyűlésben mondta, hogy „e' sok nyomoruságnak (az oláh tábor tartásának 's a' belháborúnak) az udvarhelyi diák-

ság, 's annak némely tanárai az oka.“ *) Ez Kassai János. Főbíró lett Szeles Károly. Szerencsés ember: ő az őszi napokban is hivatalt kapott Heydte től; mely sorsot csakugyan nem irigylünk neki; 's most honunk jobb napjaiban is nagyszépséggel lett főbíró. Ezt sem irigyeljük, megérdemli. Heidte korából semmi rosszat nem tudunk róla, ha nem szolgálhatott, nem is ártott senkinek. Nem fogadta volt fel nyilvánosan, mint Ugron Lázár, hogy ellenfelein boszszat nem áll; de éppen oly lelkiismeretesen kerülte ellenfeleit bántani, mint az Ugronok. **) Csak egyet nem tett úgy mint az ifju Ugronok: Ugron Lázárt, 's Jánost azon időkben, mikor mi személyünkért, de honunkért is aggódunk, vidám arccsal nem láttuk; Szeles egész megelégtelenséggel csapta félre kalapját; pedig ha személyéért nem is, de honunkért méltán lehetett volna neki is tünődni.

Lejött az udvarhelyszéki ideiglenes új tisztek névsora is. Ugy vettük észre, Horvát János kormánybiztost elvesztettük. Kár, nagy kár: mert Udvarhelyszéken a' szerepelő sok Jánosok közül csak ő és ifj. Bethlen János, ki többecske tethet. Betlen Jánosról ezt Keller, Pálfi Elek, Ferenczi József 'sat. elismerték, midőn őt 1848 novemberének 3-ikán úgy hívták vissza M. Vásárhelyről Udvarhelyre, mint ki még megtarthatja Udvarhelyszéket a' honnak, de ki a' m. vásárhelyi catastropha miatt Magyarhonba volt kénytelen Keller Jánossal 's Pálfi Elekkel együtt vonulni. Horvát János azt kivéve, hogy a' székely zsellérségről nem szeret beszélni, cselekedni pedig nem a' mi nézetünkkel egyezőleg szeret, eléggé megmutatta e' terhesebb napokban, milyen maga lábán 's maga eszén megállani tudó, mennyire tud tekintélyt tartani, 's mennyire tudja dolgoztatni, még a' görbe estvézőket is. Nagy kár, ha itt hagyja Udvarhelyszéket. Felsőfőherbez,

*) A' jó ember hírlapokat soha sem olvas, 's így nem csuda, ha ily szemmel egy fácskától nem láthatja a' nagy erdőt, 's a' párisi, berlini, bécsi forradalmakat, 's a' rácz és oláh lázadást az udvarhelyi diákoknak tulajdonítja.
Köz l ó k.

**) Sebesi István, Ferenczi József 's több Ferencziek több ízben nyilvánították decemberben (1848), miként a' két ifju Ugron a' nehéz időkben igea jól viselték magokat, 's készek annak idejében mellettök sokat tenni. A' háromszéki béke után 's nyomán több marosszéki honvédek haza indultak Háromszékről, ezeket Steinburg a' Rikában elfogatta, 's az udvarhelyi börtönből Ugron Lázár szabadította ki és tartotta magánál, míg a' vidékben tanyázó oláhoktól biztosan utnak indíthatta. Több udvarhelyi polgárok, kik 1848. nov. 6-án Steinburgot F. Boldogfalvánál szétverték, a' Heydte bejötté után Steinburg által fogságba estek; ezeket az udvarhelyi tanács és az ifju Ugronok szabadították ki. A' mit az ősi táborozásokról a' székelyek raboltak, Heydte beszédette, de Ugronok addig halasztották béhozását, míg Keller árvereltette el.
Köz l ó k.

annak helyzete miatt, ő sem 's más sem tehet semmit; 's neki ott lenni e' nehéz napokban anynyi, mint őt megsemmítai. Helyettes kormánybiztos lett Pálfi Elek 's tiszték, a' kik 1848 nyarában voltak. Minden, mint tavaly nyáron. Pálfi Elek az idéni februariusban, midőn a' két ifju Ugron önként lemondott 's midőn Heydte Segesvárról fenyegetőzött, 's ez okból a' hivatal senkinek sem kellett, ugy nyilatkozott közhelyen, hogy ő testben lélekben meg lévén törve, hivatalt nem kíván viselni. Jó ember, hü hazafi, csendes időkben jó tiszt: de o-hajtjuk, hogy ha mégis hivatalt vállalt, kormányozzon e' forradalmi időben több erélylyel, mint tavaly. Május van, jobb napokat élünk, de nem tehetjük, hogy fel ne sohajtsunk, mily nehéz napokat élénk 1849 januariusá és februariusában. Akkor senkinek sem kellett a' hivatal, 's Keller, Pálfi Elek, a' Ferencziek, Pál Rudolf, Bölcsekevi József, kik tavaly leginkább kikeltek volt az Ugronok ellen, mindenre kérték Ugron Lázárt és U. Jánost, hogy vállalják fel a' hivatalt, és a' gróf Teleki Sándor 's gr. Lázár Albert jelenlétében megígérték, miként készek hirdapokban nyilvánítani, hogy Ugron Lázárnak tavalyi rossz hirbe állítása nem az ő hibájáért esett, csak hogy vállalja fel a' hivatalt. A' Heydte fenyegető levelére is a' szék válaszát aláírni Keller és Pálfi Elek kérték meg Ugron Gáspárt. Későbbre, miután Gál Sándor a' székely táborral itt átvonult, 's Bem Piski meliől Medgyeere jött, ujonczokat kelletvén besorozni, megint nem volt kapós a' hivatal 's az Ugronok megmaradtak benne. De már most, hála istennek, köszönet Bem atyánknak 's vitéz hadainak, kik értünk vértettek, jobb napokat értünk, most a' hivatalok újból kapósak, 's e' miatt az Ugronok kimaradtak. Sem rájuk, sem ránk, sem a' honra nézve nem baj: mert kimaradásuk egy jele ügyünk jobban állásának, a' hivatalok kapósságának. A' haza mellett oly elszántak nem voltak, hogy különös jutalmat, de roszak sem, hogy gyalázást érdemeljenek, 's roszzabbak gyalázóiknál vagy a' jelenleg hivataloskodóknál éppen nem.

(Folyt. köv.)

A' Bánátból.

Temesvár, apr. 27. Temesvár József külvárosából irok nektek, kedves barátim! *) Gondoltátok volna-e hogy képes legyen hadsereg Erdélyből tíz nap alatt így előrenyomulni? Ne csodálkozzatok. Bem hadserege solyom-szárnyon halad előre; az ellent álmában sem gyanítva lepi meg — hirtelen megveri — és ismét tovább megy.

Lugost apr. 24-én délután hagytuk el.

A' sereg mindjárt két részre szakadt.

Egyik szárny Villám ezredes vezénylete

*) Nagyon elkészt leveléd Gyuri pajtás csak most vettük.

Szerk.

alatt Szinyerszegen át Buziás felé nyomult, — hol hirszerint — Leiningen tábornok jelentékeny erőt őszpontosított.

A' másik altábornagyunkkal Kiszetónak nyomult.

Kiszetóra estve érkezünk.

Pár órai pihenés után, egész éjen utazva, a' bázosi több órát tartó erdőkön keresztül 25-én dél tájatt Bázosig előre nyomultunk.

Itt elfogott oláhoktól azon tudósítást kaptuk, hogy Janku generalis 20,000 oláh táborral őrszi a' brodi hidat, mely a' Temesen át vezet.

Alig pihenve Bázoson, ismét elébb nyomultunk Bukovecznek.

Az ellenséget itt se kaptuk meg. Alig fertály órával futott el onnan Mosnicza felé.

Nyomban követtük.

Ismét nem találtuk.

Béfutott Temesvárra, miután a' brodi hidat felégettette.

Mosnizán kissé megállapodánk.

Peretzi alezredes 1 zászlóalj gyalog- és 1 osztály lovassággal az erdő mellé csatarendben állott, hogy ha tán az ellen valami bátorságot kapna a' támadásra.

Az altábornagy 1 zászlóaljjal átment Medvesre 's itt meghálánk.

Medvesről korán reggel egy oldalmozdulatot tettünk Gyürokön át Freydorf felé.

Az altábornagy pár algyuszóval köszönté az ellenség előőrseit, jelentvén alázatosan, hogy megérkezett.

Innen Sággh felé huzódánk, hogy a' Villám ezredes dandárát bévárjuk, mi estve Buziás felől meg is érkezett.

26-án estve Ságghon háltunk.

Más nap délután indulánk innen Temesvárnak, honnan e' sorokat írom.

A' sággh egyenes vonalon nyomultunk előre a' József külvárosnak.

Az ellenségnek eszeágában sem volt, hogy innen támadjuk meg. Azt gondolta, hogy a' Fabrik-külvárosnak nyomulunk az erdélyi uton, hol Peretzi állott. Ezért minden erejét a' Fábrik-külvárosban őszpontosítá.

Délután 4 óra tájatt csak megdördülének a' város előtt ágyuink. Pár ulánus, az előőrök közül mindjárt elhullott.

Az ellenség így meglepetve, vad rohammal futott be a' várba 's mi is benyomulánk a' József külvárosba, a' nép szívet lelket megható öröme és éljenzése között.

Altábornagyunk a' várat megtekintve, a' benyomult zászlóaljat és lovasságot a' városból kiharancsolta mindjárt, nehogy a' várbeliek a' várost kezdjék lövetni.

A' sereg a' közeli Freydorf mellé állított fel.

Freydorf, esti 9 óra. Táborunk a' falu előtt áll. A' főhadiszállás ma itt van. Holnap, lehetőleg megkezdődik a' nagyszerű ostrom Temesvár ellen. Arad felől is Vécsei tábornokkal tetemes erő jön. Alkalmasint három felől fog ostromoltatni a' vár.

És e' várnak hamar meg kell magát adni az éhség és a' katonák közt uralkodó betegség miatt. 6 — 8 ezer ember egymás hátán. Hogy mi fog történni majd megírom.

Freydorf, apr. 28-án reggel. A' készüllet megkezdődött. Katonáink nyugtalanul várják a' pillanatot az ostromlásra. Lelkes és elszánt nép. Ugyan kiállhat meg ennek ellenében?

Ugy halljuk Puchner Orsovánál czelleng demoralizált katonaságával.

Majd Forró és Kabos szívesen látandják.
Ur házy.

Vegyes hírek.

— Szebenben majus 9-én ülték meg a' függetlenség ünnepét. Reggel 8 órakor székgyűlés volt, hol felolvastatott a' függetlenségi nyilatkozvány német és oláh nyelven. Erre a' polgármester fölhevítte a' gyűlést, hogy jelentsék ki a' felolvasott nyilatkozványbani megnyugvásukat 's ez által tettelesen bizonyítsák bé a' magyar nemzet előtt, hogy a' szászok egy ily fontos kérdésben, milyen a' kormányforma változtatása, testvériesen kezet fognak. Továbbá Berde kormánybiztost megkérteni indítványozta, hogy egy szász nemzeti gyűlés tartását engedje meg, melyből az egész szász nemzet megbizásából menjen küldöttség Debreczenbe megvinni az új kormánynak a' nemzet hódolatát. Ezután a' vál. közönség szónoka a' nyilatkozványnak teljes elfogadását jelentette ki a' gyűlés nevében. Több szónoklatok után, melyek közt Kossuthot és Bemet éljenezték, határozattá vált, hogy a' függetlenségi nyilatkozvány a' szék minden helységeiben egyházi ünnepélyességgel hirdettessék ki.

— Ugyan ott már ez ünnepélyt megelőzőleg mindennemű küljelek, melyek a' száműzött habsházra emlékeztetnek, a' császárok képei a' tanácsstermekből 's I. Ferencz mellszobra a' sétányról illő helyre — a' szibkamarába tétettek.

— Csaknem minden pesti és debreczeni lapok írják, miszerint Ferencz József, a' jeruzsálemi király f. hó 5-én Bécsset meglátogatta. Sopronba is át szándékozott jönni szemlét tartandó a' császári sergeken; azonban történt, hogy majus 6-án Kapuvárnál Sopronmegyében Görgeynek egy hadosztálya Pöltenberg vezérlete alatt, az osztrák serget megverte; minek következtében ez két irányban, Bécs-Ujhely és Wim-

passing felé az osztrák határra visszavonult. Tehát a' magas látogatási szándék meghiúsult.

— „Constitutionelles Blatt aus Böhmen“ című bécsi lapból közli a' pesti Martius, miszerint az osztrák ministerium apr. 24-kén elhatározá az osztrák-magyar ügyben az orosz közbenjárást visszautasítani.

— Ugyanazon lap szerint Bécsben Kossuth szózatait olvassák Bécs testvérnépéhez Ferdinánd törvényes császár visszahelyezésére. Ezen szózatok is azon fajbeliek, mint a' proclamatiók, melyeket Windischgrätz Debreczenből irt a' péterváradai várórséghez.

Hirdetmény.

1) Az álladalom részéről ezennel közhirrre tétetik: a) hogy Szamosfalváról egy bitangba felfogott szopó ünőborju;

b) Alsófejmegyéből, Borbándról: nagy ökör 4 darab, nagy juh, berbéc és nőtiu 983 dar., szopó bárány 59 d., kecske 60 d., gidó 8 d., ló 8 dar., borjus tehén 2 d., szopó borju 2 d., fejső bival 1 d., egy éves bivalborju 2 dar., kan sertés 14 dar., kocza sertés 8 d., ártán sertés 8 d. és süldő 22 darab;

c) Kolozsmegye Pata helységéből egy 4—5 éves barna szőrű tehén hat hetős borjával; folyó év maj. 12- és 13-án Kolozsvárra behajtottak, 's élelmezési gazdakezelő Csulak Dánielnél maga rendén megláthatók. A' lehető tulajdonosok követeléseikkel — ezen marhákat illetőleg — 8-ad nap alatti megjelenésre, a' jogosság fölötti bizottmányhoz utasítatnak; mely határidőn túl a' marhák közárverés útján el fognak adatni. Kolozsvártt, majus 14-én 1849. (3)

(3) Gr. Eszterházi Dénesnek Cyrus nevű televér ménje, apja Déspatch, anyja Bodondel hág itten Kolozsvártt, egy kanczát 3. aranyért. (6)

HIRDETMÉNY.

(3) Egy farászeiben meggyengült, de jó vasazatu és bórözetű kocsi ELADÓ. Ajánltatik főleg az illető szakbéli mesteremberek figyelmébe. Látni és értekezni lehet iránta Kolozsvártt b. királyutczában a' 21. számú háznál. (3)

(3) Az álladalom részéről ezennel közhirrre tétetik: hogy Szamosfalváról 2. sovány, fehérszarvu 6. — 8 éves ökör, és 1. két éves ökörborju — melyek ott felfogva több ideig tartattak — f. é. majus 1-én Kolozsvárra behajtottak, 's élelmezési gazdakezelő Csulak Dánielnél maga rendin megláthatók; a' lehető tulajdonosok követeléseikkel — ezen marhákat illetőleg — 8-ad nap alatti megjelenésre, az e' végre kirendelt bizottmányhoz utasítatnak; mely határidőn túl a' marhák köz árverés útján el fognak adatni. (3)

1) Ferne Frigyes rézmivesnek negyedfél éves fiacskája Adolf, ma, kedden maj. 15-én délben a' belső-szenutczában, a' gr. Bethlen Gergely háztól az utczára kimenvén, eltévedt. A' gyermek szőke, szürke nyári öltönyben volt és hajdon-főn. Ki hollétéről valamit tudna, kéretik aggodó szülőinek hirül adni. (1)